

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

БАБАЮРТОВСКИЙ РАЙОН

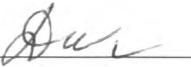
МКОУ "Бабаюртовская СОШ № 2 им. Б.Т. Сатыбалова"

РАССМОТРЕНО
МО учителей русского
языка и литературы

Руководитель МО

 Хасанова Г.З.
Протокол № 1
от "29.08" 2023г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по
УМР

Гаджигельдиева Дж.М.
от "29.08" 2023г.

УТВЕРЖДЕНО
Директор

Алиева Д.А.
Приказ № 69-028
от "31.08" 2023г.

Рабочая программа

(ID 1723003)

учебного предмета

«Родной язык»

для 5-9 классов основного общего образования

на 2023-2024 учебный год

Бабаюрт, 2023-2024 г.г.

Пояснительная записка.

Рабочая программа по родному (кумыкскому) языку 5 класс Гаджихмедов Н.Э., Сабанчиев А.А 2002г. составлена в соответствие с Федеральным базисным (образовательным) учебным планом для образовательных организаций РД (вариант 1), примерной программы родного языка и рабочей программы по родному (кумыкскому) языку для 5-9 классов (Родной язык. Рабочие программы.)

Рабочая программа по родному (кумыкскому) языку 5 класс учитывает фундаментальные идеи и воззрения программы развития и выработки универсальных учебных действий основного общего образования, преемственность с образцовыми программами начального общего образования.

В 5 классе продолжает изучаться родной (кумыкский) язык, поэтому *рабочая программа по родному (кумыкскому) языку 5 класс Гаджихмедов Н.Э.* содержит элементы общих познаний о языке, современных разновидностях и истории развития языка.

Рабочая программа по родному (кумыкскому) языку 5 класс Гаджихмедов Н.Э. содержит:

- систему взглядов, подходящую к взаимодействию с задачами обучения из области фонетики, лексики, словообразования, морфологии, синтаксиса и др., а также отдельные сведения о месте языка в жизни сообщества, речеведческие суждения о нормах родного литературного языка;
- сведения об орфографии, пунктуации, различных орфограммах и правилах пунктуации.

Содержание дисциплины родного (кумыкского) языка в 5 классе определено общей направленностью образовательного процесса на достижение метапредметных и предметных целей обучения, что допустимо на основе компетентностного подхода, обеспечивающего выработку и совершенствование коммуникативной, языковой, лингвистической и культуроведческой компетенции.

Рабочая программа по родному (кумыкскому) языку 5 класс Гаджихмедов Н.Э. 2002г. составлена в соответствие с Федеральным базисным (образовательным) учебным планом для образовательных организаций РФ (вариант 1), предусматривающим непременно изучение родного (кумыкского) языка на этапе основного общего образования в 5 классе в объёме 68ч. в неделю 2ч.

"КЪУМУКЪ ТИЛ" ПРЕДМЕТНИ УЙРЕНИВДЕ ОХУВЧУЛАР ЕТИШМЕ ГЕРЕКЛИ ПЛАНЛАШДЫРЫЛГЪАН ГЪАСИЛЛЕРИ

Энчили гъасиллер

Шу талап, аян этип айтгъанда, охувчу, озбашына чалышып, билимин артдыривда, яшавда оз ерин табывны, алгъан билимлерин охувда къоллаву ва билим алывгъа бакъдырылгъан чалышывун не даражада арагъа чыгъарып бажаргъанын англата.

Охувчудан озюнден хас болагъан энчили гъасиллер шулардыр:

ватандаш-патриотлукъ тарбиялав:

— оз Ватанына (Россиягъа ва Дагъыстангъа) охувчуланы къыйматлы къаравун болдурув, оланы ватандаш бирлигин тарбиялав;

— Ватанны сююв, абурлав, озюню миллетине амин болув, анадаш топурагъыбыз Къумукътюзге бакъгъан сююв гъислени тарбиялав ва патриот гъислерин гючлендирив;

— ана тил къумукъ халкъны тарихи ва маданияты булан тыгъыс байлавлу экенин англав, ону къумукъ халкъны милли маданиятын йимик къабул этив, ана тилге бакъгъан якъдагъы сюювюн, гъаваслыгъын артдырив;

- курсну тюрлю-тюрлю бёлюклерин уйренегенде тил адамланы бирбири булангы аралыкъларын болдурувда агъамиятлы къурал экенни англав;
- охувчуланы ана тилни уйренивге иштагылыгын тувдурув, ана тил булан обкътем болма, ону тазалыгын сакълама уйренив, озю озюню сэйлев байлыгын артдырмагъа къаст этив;
- охувчуланы герек чакъы тил байлыгын болдурув, озлени ойларын, гъислерин эркин кюйде къумукъ тилде айтмакъ учун герек чакъы тил къуралларын къоллап бажарыв, биревню яда озюню сэйлевюне тийишли къыймат бермеге уйренив;
- тилни чалынывуну гёзеллигин, ону байлыгын, тилни лексикасыны тюрлю-тюрлю янлары барлыгын гёрсетмеге, ону сёз яратывдагы имканлыкъларын, чеберлик янларын ва озге байлыкъларын гёрсетмеге бажарыв;
- жамиятны ва адамланы арасындагы аслу байлавлукъланы гелишивюн англамакъ, ватандашлыкъ ва жамият арада болмагъа тюшеген ихтиярланы якълавдагы англавларын оьсдюремек, алдына мекенли мурат салыш ва яшавда оз ерин табыш болагъанлыгын гёрсетмек, кёп тюрлю маданиятлар бар дюньяда Россияны озтёречилигин билмек ва англамакъ;
- оз халкъыны тарихин, тилин билип, Ватаныны алдында жаваплыкны тарбиялав;
- къумукъ тилни халкъыбызны тарихин, маданиятын уйренивде агъамиятлыгын билдирив;
- охувчуланы анадаш халкъыбызгъа ва озге халкълагъа бакъгъан сюювюн артдырыв;
- дюньягъа тюз къаравларын яратыв; башгъа тили, дини бар халкълагъа, адамлагъа абурлу кюйде янашыв;
- гъаллашыв бажарывлукъларын яратыв; гъар тюрлю ишлерде уллулар ва гиччилер булан байлавлукълар юрютме уйретив;
- охувгъа жаваплы кюйде янашып, оз камиллешивге, озбашына билим алывгъа гъавасландырыв;
- жамиятда юрюлеген яшав-туруш гъалланы бидирив; къувунлу гъалларда озюн тутуп ва башгъалагъа зиян болмайгъан гъалда иш гёрме уйретив;
- экология культурасын яратыв;
- уягълюню агъамиятлылыгын англатыв, агълюню вакиллерине рагъмулу янашып яшама уйретив;
- охувчуланы эстетика гъакъылын оьсдюрюв;
- загъматгъа тюз къаравну, жамият борчну кютме гъазирликни, намуслукъну, адамланы ишлерин ва хасиятларын тюз багъавлавну ёлларын сездирив;
- ругъ ва эдеп-къылыкъ тарбиялав:
- тарыкълы затны тюз алып, озбашына пикир этип, охув масъалаланы озбашына чечме уйретив;
- гъар адамгъа тюз ярашып, ону яшав сынавларына гёре озтёречелигин, яшавгъа озтёрече къаравун тюз англав;
- гъалиги замангы агъамиятлы масъалаланы ичинде баш алып болмагъа уйретив;
- ругъ байлыкълардан пайдаланма уйретив;
- эдеп-инсап, къылыкъ-тарбия, адамгъа языкъсыныв, уллугъа абур, сый, гъюрмет этив хасиятланы тарбиялав;
- яшав гъалланы тюз англамагъа, оланы агъамиятын, себеплерин, бирбири булангы аралыкъларын уйретив;
- касбу булан байлаву ва башгъа тюрлю масъалаланы чечмеге уйретмек (гъаллашыв, маълумат излев, анализ этив, бирликде иш гёрюв);
- эстетика тарбиялав:

- тил масъалаларын чечегенде соравланы илму-ахратыв къуралы гысапда къоллап бажармакъ;
 - муаллимни кѣмеклиги булан илму-ахтарыв ишни мурадын билмек;
 - тапшурувну этилежек вариантларын тенгleshдирип, олардан лап да кыйышагъан вариантын англатып бажармакъ (алданокъ берилген белгилеге гѣре);
 - алданокъ берилген плангъа гѣре гиччирек илму-ахтарыв иш ѳтгермек; берилген плангъа гѣре проект тапшурувну кютмек;
 - натижалар чыгъармакъ. ѳзю ѳтгерген ахтарыв ишлеге гѣре далиллер гелтирип толумлашдырмакъ (бѣлюкlege бѣлюп, тенгleshдирип);
 - уллулагъа сорап. оланы да къуршап, проект иш ѳтгермек;
- Информацияны уѣстюнде ишлев:**
- охув масъаласын чечегенде информацияны беривде тюрлю-тюрлю методланы, къуралланы къоллап бажармакъ;
 - тарыкълы информацияны айырып, анализ этип, англатып, огъар гѣре гъасиллер чыгъарып, таблицалар, схемалар къоллап бажармакъ;
 - герек-тарыкъ кюрчю материалланы (источниклени) табып бажармакъ. масала, талап этилеген информациягъа гѣре сѣзлюклени къоллап бажармакъ;
 - сѣзлюклени, охув китапланы къоллап тюз ва тюз тюзюл информацияны айырып билмек;
 - муаллимни, уллуланы, ата-ананны кѣмеклиги булан сѣзлени язылышы, айтылышы, этилиши, оланы маъналары гъакъында къоркъунчсуз чараланы гѣрюп, информация тапмагъа уйренмек;
 - салынгъан охув масъалагъа гѣре языв ва авуз текстлер гелтирип бажармакъ, ѳзю тил масалаларына багъышлангъан шолай таблицалар ва схемалар этип бажармакъ;
 - информацияны низамлашдырыгъанда, бир материалдан алынгъан гесекде салынгъан муратгъа гѣре маъналы охувну къоллап бажармакъ;
-
- бир ойну гери урмакъ учун ѳзюню далиллерин гелтирип бажармакъ;
 - информацияны эсинде сакълап, ону низамлашдырып бажармакъ.
- 5-9-нчу класларда охув йылны ахырына шулай гъакълашыв универсал охув гъаракатланы болдурма герек:**
- гъакълашыв гъаракатлар:**
- тил булан байлавсуз гъакълашыв къуралланы, оланы маъналарын англамакъ;
 - ѳзюню ойларын ва гыслерин языв тилде яда авуздан салынгъан муратгъа ва белгили бир агъвалатгъа гѣре тюз къуруп ва англатып болмакъ;
 - сѣйлевде йымышакъ, таъли тил булан сѣйлеп, ѳзгелер булан аралыкъ тутуп бажармакъ;
 - сѣйлевчюге гъюрметли кюйде янашып, диалогда ва эришивлю масъаланы арагъа салып ойлашагъанда ѳзюню тюз ѣлда тутуп бажармакъ;
 - ойлар, пикрулар, къаравлар рас гелмей, бир нече тюрлю болма ярайгъанны англамакъ;
 - пикруларын, ойларын башгъалар булангъы аралыкъда сѣйлевню кылыкъ къайдаларындан тайышмай айтмакъ;
 - авуз ва языв тиллерде ситуациягъа гѣре текстлер тизип билмек (суратлав, ойлашыв ва хабарлав);
 - ѳзю яда биревлер булан бирче этген илму-ахтарыв ишни натижасын чыгъарып гиччирек докладлар этип бажармакъ;
 - этеген докладына гѣре суратлар, слайдлар этип, оланы къоллап бажармакъ.
 - жумлаланы ѳзюню сѣйлевюнде ситуациягъа гѣре тюз къоллап бажармакъ;
 - ѳзгелени сѣйлевюне янашып тынглап ва сѣйлеп бажармакъ, сѣйленеген затны англамакъ, сѣйлевде къолланагъан янгы сѣзлени эсде сакъламакъ ва сѣйлев чеберликни гыс этмек;

— охувчуланы чебер эстетика оьсююне тийишли шартлар болдурув,
оланы яратывчулукъ бажарывлукъларын оьсдюрюв;
— адамдагы, айлана табиатдагы аривлюкню, гёзелликни гёрме, ону сезме, гьис этме уьйретив;
— текстни, асарны чебер охуйгъанда сакъланма герек къайдалар, оланы эстетика янын сезмеге уьйретив;

— гьар чебер асарда аривлюкню, чеберликни алааматлары гьис этме уьйретив;

— чебер асарлагъа, чебев сёйлевге эстетика якъдан багъа берме, оланы чебер алааматларын аян этме уьйретив.

— бизин адатларыбызны, кьумукъ халкыгъа хас болагъан кылыкъланы, хасиятланы асырап, аяп, оьзлени хас кююнде юрютмеге ва сакъламагъа уьйретив;
савлукъ сакълав тарбиялав:

— савлукыгъа, кьаркьарагъа пайдалы ва савлукыгъа кьоркьучсуз гьаракатлагъа етишмекни тарбиялав;

— кьаркьара савлугъун ва ругъ савлугъун аяп сакълама уьйретив.

загьмат тарбия:

— яшлыкъ загьматда чыныгъагъанын англатып, яшавдан ва чебер асарлардан мисаллар гелтирип, охувчуланы гьар тюрлю загьмат мердешлеге, гелтирив

— охувчуланы иштагыын тартагъан мердешли саниятлагъа кьуршав.

экология тарбия:

— яшланы табиатны сакълав ва кьорув ругъда тарбилав, табиатны кьоруп сакълавну гьакъында да англатып ишлер оьтгерив;

— табиатны суратлайгъан текстлени гечегенде айлана табиатдагы аривлюкню, гёзелликни гёрме, сезме, гьис этме уьйретив;

— табиатны тазалыгъын болдурма, огъар зарал гелтиреген гьаракатлардан сакъланмагъа уьйретив;
илму-ахтарыв билимин кыйматлав:

— дюньяны гёрюнюшюн суратлайгъан башлапгы илму англавларын, шолай да тилни системасы булан байлавлу англавларын теренлешдирип;

— яшланы теренден ойлашдырагъан масъалалагъа тергевюн бакъдырып, оланы оьзбашына илму-ахтарыв ишлер юрютме бажарывчулугъун теренлешдирип;

МЕТАПРЕДМЕТЛИК ГЬАСИЛЛЕРИ

5нчу класларда «Кьумукъ тил» предметни уьйренинде охувчулар етишме герекли метапредметлик гьасиллери шулардыр:

Унивесал охув гьаракатлары.

Аслу логика гьаракатлары:

— тил оьлчевлени (авазны, сёзню, жумланы ва текстни) олар кюрчюленген белгилеге гёре (грамматика, лексика ва шолай башгъа белгилеге гёре) бирбири булан тенглешдирмек; оланы ортакъ яда бир биринден айырагъан белгилерин токъташдырмакъ;

— тил оьлчевлени рас гелеген белгилерин токъташдырмакъ;

— тил оьлчевлени аслу белгилерин токъташдырмакъ (авазланы, тил гесимлени, жумлаланы, текстлени); оланы бёлюкlege гёре айырмакъ;

— охувчуланы оьзбашына герекли маълуматланы тапмагъа уьйретмек;

— муаллимни алгоритмасына гёре тилибизге хас болагъан ва хас болмайгъан белгилеге охувчуланы тергевюн тартмакъ;

— оьзбашына тил оьлчевлени уьстюнде ишлемек;

— охув масъаланы чечегенде маълуматлар азлыкъ этегенни гьис этип, янгы кьошум маълуматлар гелтирип билмек;

— тил материалны уьстюнде ишлейгенде белгилери бир гьалны тувдурагъан шартланы гелишин, себебин англатып, натижа чыгъармакъ.

Аслу илму-ахтарыв гьаракатлар:

— текстни чебер охуп, текстге сораулар салып ва ону абуздан хабарлап билмек;

— оьзюню ойларын оьзге адамланы ойлары булан тенгleshдирип, оланы башгьалыкьларын англамакь;

— гьакьлашывда монологну, диалогну герекли ерде тюз кьоллап бажармакь.

Охув йьлыны ахырына 5-9-нчу класларда болдурулагьан низамлашдырылгьан универсал охув гьаракатлары:

Оьзю оьзюн низамлав (самоорганизация):

— натижа чыгьармакь учун оьзю оьзюню ишин салынгьан масьалагьа гьере планлашдырып бажармакь;

— этме герек ишлени низамлы, системалы кюйде оьтгермек.

Оьзю-оьзюн тергев:

— тюзевлю, онглу ва тюзевсюз, онгсуз этилген охув ишлени себебин токьташдырып, исбат этип бажармакь;

— сьйлевде ва язывда кьутгьарылгьан янгьлышланы эбинден гелмек учун оьзюню охув гьаракатларын тюзелтип бажармакь;

— оьзюню охув гьаракатларын охув масьалалар булан (тил оьлчевлени кьолланышы, оланы хасиятлары булан) гелишдирип бажармакь;

— тил материалын кьоллайгьанда кьутгьарылгьан орфография ва пунктуация янгьлышланы табып бажармакь;

— оьзюню охув гьаракатларын оьзюню классында охуйгьан яшланы гьаракатлары булан тенгleshдирип, оланы берилген белгилеге, оьлчевлеге гьере тюз кьыйматлап бажармакь;

Бирче гьаракат гьерюв:

— охув масьалаланы чечивде салынгьан аз заманны ичинде яда узакь заманны ичинде этилме герек ишлени чечмек учун гьаракат этмек;

— бирче юрюлежек ишлени мурадын англап, ортакь ишни планлашдырып, сьйлешип, арагьа салып ойлашып салынгьан муратгьа етишмек учун кьаст этмек;

— башчылыкь этме, тапшурувланы кютме, ирия болма, давлашыв, тюртюшюв масьалаланы чечмеге гьазир болмакь;

— оьзюне тапшурулгьан жаваплы ишни кютме гьазир турмакь;

— ортакь ишге оьзю этген кьошумну кьыйматлап билмек;

— берилген уьлгюге гьере ортакь проектлени оьтгерме гьазир болмакь.

Гьис интеллект:

— оьзюню ва оьзгелени гьис интеллектлерин тутуп бажармакь;

— гьис булан байлавлу интеллектлени ачыкь этип, оланы себебин англатьп бажармакь; оьзюню гьислерин низамлашдырып бажармакь;

Принятие себя и других:

— оьзге адамланы ойларын тюз англап, оланы кьабул этип бажармакь, оьзю де, оьзгелер де янгьлышма мумкин экенни билмек;

— оьзгелени де, оьзюн де айыпламай, терс гьермей, ачыкь кюйде кьабул этмек;

— айланадагьы бары да затгьа контроллукукь юрютме бажарылмайгьанны англамакь.

Предметлени бири-бири булангьы байлавлугьун гьерсетеген натижалар да (метапредметный) охув гьаракатында гьермекли ер тута. Предметлени бирибири булангьы байлавлугьун гьерсетеген гьасиллеге гире:

— ана тилни оьзге предметлер булангьы байлавлугьун гьерсетеген англавлар, тюрлю источниклени, шоланы арасында Интернет ресурсланы да кьоллап,

охувчуланы билимлерин артдырып, оланы дюнья кьаравларын тенгleshдирип ва халкьарада шо кьаравланы тюз кьоллама уьйретив;

- охув булан байлавлу бир план кьуруп, шо планны натижаларын муаллимлер булан яда тенглилери булан бирче яшавгъа чыгъарывда озтёрече ёлланы белгилев;
- охугъан текстни проблемасын тюз англав, ёравну (гипотезаны) арагъа чыгъарыв, материалны кьурашдырив, озюню кьаравларын гертилемек учун далиллер гелтирив, айтылагъан пикруланы себеп аралыкъларын авуздан ва язып англатып билив ва гьасиллер чыгъарыв;
- озбашына оз ишин гёзалгъа тутуп, озюню муштарлыкъ гъавасларын белгилеп бажарыв;
- тюрлю-тюрлю маълуматлар береген источниклени табып, оланы ахтарып, озбашына кьоллап бажарыв;
- сёйлев гьаракатны тюрлюлерин кьоллап билмек.

Кьулакъасыв ва охув булан байлавлу талаплар:

- а) авуз ва языв тилде берилген текстлени темасын, аслу ва экинчи даражалы маъналарын тюз англав;
- б) охувну гьар тюрлю кьайдалары булан (таныш болув, уйренив, гёзден гечирип) пайдаланыв;
- в) тюрлю-тюрлю стиллерде ва жанрларда язылгъан текстлени авуз лакъырда кьоллап, кьулакъасывну тюрлю кьайдалары булан (айырив, таныш болув, мекенли) пайдаланыв;
- г) текстден тарыкълы болагъан информацияны айырып бажарыв мердешлеге ес болув;
- д) тюрлю справочниклерден, газетлерден, журналлардан, охув компактдисклерден, Интернетден тарыкълы болагъан информацияны табып, ону кьоллама уйренив;
- е) тюрлю-тюрлю сёзлюклер булан, электронный кьураллар булан пайдаланып билив;

ж) озбашына тил булан байлавлу материал жыйма, ону бир ёрукъгъа (системагъа) гелтирме уйренив, бир кьалипдеги сёзлени башгъа кьалиплерде кьоллама уйренив:

з) сёйлев тилде ёлугъагъан айтымланы маъна якъдан тенглешидирип, оланы стилистика башгъалыкъларын гёрсетип бажарыв.

Айтыв ва языв булан байлавлу талаплар:

- а) гележекде охув гьаракатда салынгъан мурадын англав (хас ва коллектив), етишген муратлагъа кьыймат берип, оланы авуз ва языв тилде англатыв;
- б) охулгъан текстни тюрлю-тюрлю кьайдаларда айтып бажарыв (план тизив, хабарлав, конспект этив, аннотация языв);
- в) охув ва языв текстлени тюрлю-тюрлю стиллерде кьолламагъа уйренив;
- г) текстни кьурулуш белгилерин сакълап (логика ва маъна якъдан кьурулушун, жумлаланы бир-бири булангъы байлавун, темагъа кьыйышывун), озюню ойларын, гьислерин авуз ва языв формаларда толу кюйде англатып бажарыв; эшитгенине, гёргенине, дюньяда ёлугъагъан агъвалатлагъа оз кьаравун айтып ва озюню ойларын якълап бажарыв;
- д) монологну ва диалогну тюрлюлерин герекли ерде тюз кьоллап бажарыв;
- е) сёйлевде кьумукъ адабият тилни орфоэпия, лексика, грамматика, стилистика нормаларын сакълап билмек, язывда орфография ва пунктуация нормаланы кьоллап билмек;
- ж) сёйлев кьатнашывда, сёйлевню этика нормаларын кьоллап, озюню пагъмусун болдурув, ишараланы, юм-чум этивлени болгъан чакъы аз кьоллап сёйлемеге уйренив;
- з) охув тармакъда ва гьар гюнлюк практикада озюню сёйлев нормаларына тергев берив; сёйлевюне, ону ичделигине, тил якъдан тизилишине кьыймат

берип билив, янгылышланы гёрсетип, озю язгъан текстлени редактировать этив;

и) озюню тенглилерини алдында доклад, реферат булан чыгып сёйлемеге уйренив; эришивлерде, тарыкълы масъалаланы арагъа салып ойлалашып сёйлевлерде ортакъчылыкъ этив;

- к) уйренген билимлерин гьар гюнлюк яшавда кьоллап билмек; ана тилни озге предметлени уйренегенде кьоллап билмек (масала, рус тил. тыш пачалыкъланы тиллерин уйренегенде);
- л) бир ишни бирче этегенде, эришивлерде, тарыкълы темаланы арагъа салып ойлашагъанда адамлар булан гъакълашып билмек, кьумукъ тилге хас болагъан милли-маданият нормаларын яхшы билмек.

ПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕР

5-нчи клас

Охув йылны ахырына бешинчи класда охуйгъан охувчу уйренежек:

— ана тилни халкълны яшавунда, жамият яшавда кютеген кьуллугъун, ону байлыгълын ва чеберлигин англамакъ;

— ана тил халкълны ругъ байлыгълы экенине тюшюнмек; тил илмуну гъакълында, ону уьстюнде ишлеген ва ишлейген алимлени гъакълында англавун артдырмакъ;

— тюз язывда ва токътав белгилени кьоллагда кьолланагъан кълаланы билмек;

— тюзьязыв ва токътав белгилер булан байлавлу масъалаланы чечегенде орфография сълзлюкню ва озге справочниклени кьоллап бажармакъ;

— сълзню тизими, озбашына кьолланагъан толу маълалы ва кълемкчи тил гесимлени гъакълында англавун мекенлешдирмек;

— жумладагълы сълз тагълмланы айырып, оланы аслу сълзюн ва таби болагъан сълзюн гърсетип, олар кълалы тил гесимлерден тизилгенни ангалатып бажармакъ;

— жумланы аслу белгилерин англап ва ону грамматика тюрюн гърсетип бажармакъ;

— жумлаланы съллевде не маълнада кьолланагъланына къларап, оланы тюрлюлерин билмек.

— текстдеги хабар, сорав, чакълырыв жумлаланы тюз интонация булан охуп бажармакъ, токътав белгилени тюз кьолламакъ;

— жумланы баш уьюрлерини ва экинчи даражалы уьюрлерини аслу белгилерин, оланы тюрлюлерин, олар аслу гълалда кълалы тил гесимден этилегенин билмек;

— жумланы синтаксис якълдан чечип бажармакъ;

— генглешмеген жумланы генглешген жумладан айырып, ону генглешдирип бажармакъ;

— жумланы бир жынслы уьюрлерин гърсетип, оланы арасында салынагълан токътав белгилени ангалатып болмакъ;

— бир жынслы уьюрлери булангълы жумлаларда кълуршайгълан сълзню кьолланышын англай, кълуршайгълан сълзню ва бир жынслы уьюрлени арасында салынагълан токътав белгилени биле;

— кълешма жумланы кълурлушун, ону ичиндеги простой жумлалар бирбирине нечик байланагъланны англай;

— кълешма жумлада кьолланагълан байлавучланы, салынагълан токътав белгилени биле;

— тувра сълз авторну сълзлери булан кьоллангъланда салынагълан токътав белгилени ангалатып бола;

— диалог деп негер айтылагъланны англай, ону янында токътав белгилени кьолланышын биле.

— фонетика булан байлавлу аслу англавланы биле, аваз сълзню маълнасын алышдырагълан кьуллукълну кютегенин англай (бар - бир - бур - бюр - бер).

— созукъланы тутукъ авазлардан, янгыравланы сангыравлардан, оланы

жутларын, къатты ва инче тутукъланы бир-биринден айырып биле;
— сёзлени фонетика якъдан чече; оланы язылагъан ва айтылагъан кююн авуздан ва транскрипциясын язып, англатып бола;
— Е, Ё, Ю, Я гъарпланы ва Ъ, Ы белгилени къолланышын яхшы биле;
— сёзлени бувунлагъа гёре бёлюп бола, оланы сатырдан сатыргъа гёчюрме биле;
— ургъуну гъакъында англаву бар, ону къолланышын биле;
— тюзъязыв сёзлюкден пайдаланып бола;
— сёзню тилни башгъа оьлчевлеринден айырып биле.
— сёзню лексика ва грамматика маъналарын, ону лексика маънасын тюрлю-тюрлю къайдаларда англатып бола;
— бир маъналы сёзлени кёп маъналы сёзлерден айырып бола, кёп маъналы сёзлени тувра ва гёчюм маъналарын гёрсетип бола:
— аваздашлар, маънадашлар, къаршыдашлар нечик сёзлер экенни биле;
— тувра ва гёчюм маънасы булангъы сёзлеге, маънадашланы тагъымларына, къаршыдашланы ва аваздашланы жутларына мисаллар гелтирип бола.
— бирикген сёзтагъымланы оланы белгилерине гёре айырып биле;
— бирикген сёзтагъымланы эркин сёзтагъымларда айырып биле;
— тюрлю-тюрлю сёзлюклени (орфография, русча-къумукъча, къумукъчарусча, маънадаш, фразеология, айтывлар ва аталар сёзлери) къоллама уйрене, оларда ёлугъагъан маъмулатлар булан пайдалана;
— озъюню сёз байлыгъын артдыра;
— тамурланы, тюплени ва къошумчаланы тюз язылышын биле; ТАТУВ, ТАТЫВ; АЧЫВ, АЧУВ йимик сёзлени тюз язылышына уйрене;

— эки къабар тутукълар гелеген сёзлени язылышын биле;
— сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюреген къайдаларын англай ва язывда къоллама бола;
— озбашына къолланагъан толу маъналы тил гесимлерин къуллукъчу тил гесимлерден айырып бола;
— атлыкъны маънасын ва аслу грамматика белгилерин англай; хас ва жынс атлыкъланы теклик ва кёплюк санавда санавда къоллап бола: атлыкъланы озге тил гесимлер булан гелишегенине тергев бере; атлыкъланы жумлада кютеген къуллугъун мисаллар гелтирип аянлай; авуз тилде атлыкъланы тийишли къалиплерде, лексика ва орфоэпия нормаларда къоллай; атлыкъны морфология якъдан чече; сёйлев тилде бир йимик сёзлер такрарланмасын учун учун атлыкъ маънадашлардан пайдаланып бола.
— ишликлени маъналарын, оланы аслу грамматика белгилерин биле; ишликлени барлыкъ ва ёкълукъ, гёчюм ва къалым къалиплерде къолланышын биле; -ма (-ме) ёкълукъ къошумчаны башгъа къошумчалардан айырып бола; ишликлени гъалиги, гележек, гетген заманларда къолланагъан къалиплерин биле, оланы авуз тилде къоллап мисаллар гелтирип бола; ишликлени заман къалиплерин байлавлу текстде къоллап, оланы гёчюм маъналарын англатып бола; ишликлени текстде тюрлю-тюрлю къалиплерде къолланышын гёрсетип бола

ПОУРОЧНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ 5 класс

№	Тема урока	Количество часов			Дата изучения	
		всего	Контр. работы	Практические работы	По плану	По факту
1.	Тил – сёйлевню аслу кьуралы. Ана тилни гьакьында англав. Сёзню тизими ва кьошма сёзлер (Состав слова и сложные слова)	1				
2.	Толу маьналы тил гесимлер. Атлыкь (Существительное).	1				
3.	Диктант.		1			
4.	Сыпатлыкь (Прилагательное).	1				
5.	Санавлукь (Числительное).	1				
6.	Ишлик (Глагол).	1				
7.	Гьаллыкь (Наречие).	1				
8.	Байлавучлар ва сонгсёзлер (Союзы и послелоги).	1				
9.	Тил ва тил илму . Язык тил.	1				
10.	Сёз тагьымлар ва олагьа таби болагьан сёзлер (Словосочетания и подчинительные слова).	1				
11.	Жумла. Жумлаланы ахырында токьтав белгилер (Предложения. Знаки препинания в предложениях). Хабар, сорав, чакьырыв жумлалар. Буйрукь жумлалар (Повествовательные, вопросительные, восклицательные предложения).	1				
12.	Жумланы баш уьюрлери. Генглешген ва генглешмеген жумлалар (Главные члены предложения. Распространенные и нераспространенные предложения).	1				
13.	Жумланы экинчи даражалы уьюрлери (Второстепенные члены предложения). Толумлукь (Дополнение).	1				
14.	Белгилевюч (Определение)	1				
15.	Гьал (Обстоятельство)	1				
16.	Бир жынслы уьюрлери булангьы жумлалар. Бир жынслы уьюрлени арасында айьырым (Однородные члены предложения и знаки препинания)	1				
17.	Кьуршайгьан сёзлери булангьы бир жынслы жумлалар. Чакьырыв сёзлери булангьы жумлалар (Однородные члены предложения с обобщающим словом)	1				
18.	Кьошма жумлаланы гьакьындан англав. Байлавучлары булангьы кьошма	1				

	жумлалар. Къошма жумлалар <i>неге тюгюл, неге десе, тек, амма, ва</i> деген байлавучланы алдында айырым (Понятие о сложных предложениях. Сложные слова с союзами и знаки препинания)					
19.	Тувра сёзню гъакъында англав. Тувра сёзню ягъында токътав белгилер. (Понятие о прямой речи. Знаки препинания при прямой речи)	1				
20.	Диалогну гъакъында англав. Диалогну янында тире (Понятие о диалоге и знаки препинания)	1				
21.	Сёйлевде авазланы тувулуву. Сёйлев санлар. Созукъ авазлар.(Происхождение звуков.Гласные звуки.)	1				
22.	Янгырав ва сангырав тутукълар (Звонкие и глухие согласные).	1				
23.	Къатты ва йымышакъ тутукълар. Фонетиканы гъакъында англав (Твёрдые и мягкие согласные. Понятие о фонетике).	1				
24.	Авазланы язвда гёрсетив, алфавит. Графиканы гъакъында англав (Алфавит. Понятие о графике). Е, Ё, Ю, Я гъарпланы къолланышы (Провописание букв Е, Ё, Ю, Я). Ъ ва Ь белгилени къолланышы (Правописание Ъ и Ь).	1				
25.	Бувун. Ургъу (Слог и ударение). Созукъ авазланы гелишивю (Произношение гласных) Бир-бир тутукъланы айтылышы ва язылышы (нг, в, ж) (Произношение и правописание некоторых согласных букв) Сёзню фонетика якъдан чечив (Фонетический разбор слова)	1				
26.	Изложение		1			
27.	Лексиканы гъакъында англав (Понятие о лексике) Сёзлени кёп маъналыгъы (Многозначные слова) .Сёзлени тувра ва гёчюм маъналары (Прямое и переносное значение слов)	1				
28.	Аваздашлар (Омонимы) Маънадашлар (Синонимы)	1				
29.	Къаршыдашлар (Антонимы) Бирикген сёз тагъымланы гъакъында англав (Понятие о фразеологизмах).	1				
30.	Сёзлени яратыву ва тюрлениши, Тамур, тюрп ва къошумча. Тамур ва къошумча сёзню маъналы гесеклери гысапда (Словообразование и склонение. Корень, основа и суффикс. Корень и	1				

	основа как основная часть слова) Къардаш сёзлер. Сёз яратагъан къошумчалар. (Однокоренные слова. Словообразовательные суффиксы)					
31.	Сёз тюрлендиреген къошумчалар (Формообразующие суффиксы) Къошумчаланы тюз язылышы. (Правописание корней и основ. Правописание суффиксов) Эки къабат тутукъ гелеген сёзлени тюз язылышы (Правописание удвоенных согласных) Тамурланы ва тюплени тюз язылышы. Сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрюв къайдалары (Правописание слогов)	1				
32.	Оъзбашына къолланагъан толу маъналы ва кёмекчи тил частлар (Самостоятельные и служебные части речи) Атлыкъланы маънасы ва аслу грамматика белгилери (Значение и основные грамматические признаки существительных) Хас ва жынс атлыкълар (Собственные и нарицательные существительные)	1				
33.	Атлыкъланы жумлада къуллугъу (Синтаксическая роль в предложении).Атлыкъ чакъырывну къуллугъунда (Существительные в роли восклицания)	1				
34.	Диктант. Хаталаны тюзлев. Гечилген материалланы такрарлав		1			
	Всего	31	3			

бклас

№	Бёлюгю	Темасы	Дарсны тайпасы	Мурады		Сагъат	Юрютюлеген заманы	
				билими	бажарывлулугъу			
1.		Фонетика,языв,ва тюзъязыв	такрарлав	Фонетика,языв ва тюзъязывдан билимлерин беклешдирмек	Сезлени фонетикагъа,тил гесимлерине гере чечип бажармакъ	1		
2.		Сез тагъым,простой жумла,къошма жумла.Къошма жумлада токътав белгилер	такрарлав	Простой жумланы къошма жумладан айырма уйретмек	Къошма жумлада токътав белгилер салып бажармакъ	1		
3.		Тергев диктант	тергев	Билимлерин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдалагъа уйретмек Тазалыкъ ишни суюмекни тарбияламакъ	1		
4.		Хаталаны тюзлев	беклешдирив	Тюзъязыв къайдалагъа уйретмек	Ортакъ сезлени касбулукъ	1		
5		Къумукъ тилни сёз байлыгъы.Ортакъ ва касбулукъ сёзлер.	англатыв	Сёз байлыкъны жыймын герсетмек	сезлерден айырма уйретмек	1		
6.		Диалект сёзлер.къумукъ тилге озге тиллерден гелген сёзлер	англатыв	диалект сёзлени адабият сёзлерден айырма уйретмек	Адабият тилге хас белгилерин билдирмек	1		
7.		Янгы сезлер.Эсгиленген сёзлер.Бирикген сез тагъымлар	англатыв	Янгы сезлени эсги сезлерден башгъалыгъын герсетмек	Бирикген сез тагъымланы маънасын бермеге уйретмек.	1		
8		Диктант.	тергев	Билимлени				

9	Сёз яратыв къайдалары.Къошма сезлер.	англатыв	беклешдирмек Сёз яратыв къайдаларын герсетмек	Тюзязыв къайдалагъа уйретмек Къошма сезлени этилген кююн токъташдырып бажармакъ	1 1		
10	Къошма сезлени тюз язылышы.къошма сезлени къолланышы	Англатыв	Къошма сезлени тюз язылышына уйретмек	Къошма сезлени тюз къоллап бажармакъ	1		
11	Атлыкъ.атлыкъланы гелишлеге ва санавлагъа гере тюрлениши.	Англатыв	Атлыкъны белгилерин герсетмек	Атлыкъны айырып бажармакъ	1		
12	Сочинение «Бизин къоччакъ уланлар»	Байлавлу сезню оъсююн артдырыв	Юртубузну игит уланларыны къоччакълыгъын билдирмек.	Къоччаклыкъ ругъда тарбияламакъ	2		
13	Мюлк къалиби.Мюлк къошумчасы булангъы атлыкъны гелишлеге гере тюрлениши,санаву.	Англатыв	Мюлк къошумчалары булангъы атлыкъланы герсетмек	Мюлк къошумчасы булангъы атлыкъны гелишлеге ва санавлагъагере тюрлендирип бажармакъ	1		
14	Гелишлени маъналары,атлыкъны хабарлыкъ къалиби	Англатыв	Гелишлени маъналарын,хабарлыкъ къалибин герсетмек	Атлыкъланы гелишлеге гере тюрлендирип бажармакъ	1		
15	Атлыкъны этилиши.Ишликден атлыкъ этеген къошумчалар,беклешдирив тапшурувлар.		Атлыкъны этилишин герсетмек.гечилген темаланы беклешдирмек	Атлыкъны этилишин герсетип бажармакъ.ишликден атлыкъ этип бажармакъ.	1		
16	Изложение	Байлавлу сезню	Байлавлу сезюн оъсдюремек	Охулгъан текстни маънасын берип	2		

17	Сыпатлыкны маънасы ва грамматика белгилери. Даражалы ва даражасыз сыпатлыклар.	оьсдюрюв Англатьв	Сыпатлыкны грамматика белгилерин герсетмек	бажармакъ Даражалы сыпатлыкъланы даражасыз сыпатлыклардан айырып бажармакъ	1		
18	Сыпатлыкны тенгleshдирив даражалары, этилеген кюйлерин.	Англатьв	Сыпатлыкны даражаларын герсетмек	Сыпатлыкны бажармакъ			
19	Сыпатлыкны жумлада кюллугу, этилиши. беклешдири в тапшурувлар	Беклешдири ив	Сыпатлыкны жумлада кюллугу	Сыпатлыкны беклешдири	2		
20	Санавлукъ. простой ва кюшма санавлукълар. сав санав герсетеген санавлукълар	Англатьв	Санавлукну гъакында англав бермек	Простой санавлукну кюшма санавлукдан айырып бажармакъ	2		
21	Белюм ва жыйылыш, улюш санавлукълар. жумлада кюллугу.	Англатьв	Санавлукъланы белюклерин герсетмек	Белюм, жыйылыш улюш санавлукъланы айырып бажармакъ	2		
22	Сочинение «Ата юрт»	Байлавлу сезню оьсювюн артдырив	Ата юртгъа бакгъан сювюн артдырмакъ	Ата юрт неге аявлу экенни айтмакъ	2		
23	Орунчаны гъакында англав. Сорав, байлавлу, бет, герсетив орунчалар.	Англатьв	Орунчаны гъакында аслу маълуматлар бермек	Орунчаны белюклерин айырып бажармакъ	2		
24	Белгилевчу, белисиз, инкарлык орунчалар. Тюз язылышы.	Англатьв	Орунчаланы белюклерин герсетмек	Тюз язып бажармакъ	1		

25	Ишликни маънасы,къуршайгъан къалиплери. Баш къалиби.	Англатьв	Ишликни грамматика маънасын герсетмек	Къалиплерин герсетмек	1		
26	Ишликни барлыкъ,ёкълукъ къалиби,заман къалиплери	Англатьв	Ишликни барлыкъ,ёкълукъ,заман къалиплерин герсетмек	Заманлары айырып бажармакъ	1		
27	Тергев диктант	Тергев	Билимлерин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдаланы къоллап бажрмакъ.	2		
28	Йылны узагъында гечилген темаланы такрарлав	беклешдирив	Гечилген темаланы беклешдирмек	Гечилген темаланы билмек	1		

9 клас

№	Бёлюгю	Темасы	Дарсны тайпасы	Мурады		Сагъат	Юрютюлеген заманы	
				билими	бажарывлулугъу		плангъа гере	гъакъыкъат гъа гере
1		Гечилген материалны такрарлав Сез тагъымлар ва жумлалар	такрарлав	Гечилген материалны беклещдирмек Сез тагъымланы жумлалардан башгъалыгъын герсетмек	Гечилген материалны къоллап бажармакъ Сез тагъымлардан жумлалар къуруп бажармакъ	1		
2		Къошма жумлалар. Байлавучлу ва байлавучсуз къошма жумлалар.	англатыв	Къошма жумлалалны белгилерин герсетмек	Байлавучлу ва байлавучсуз жумлаланы айырып бажармакъ	1		
3		Тизилген къошма жумлалар. Тизилген къошма жумлаланы белюклерин	англатыв	Тизилген къошма жумлаланы белюклерин герсетмек	Тизилген къошма жумлаланы белюклерин айырып бажармакъ	1		
4		Иерченли къошма жумлалар. Иерченли къошма жумлаланы бёлюклерин Иерчен толумлукъ бёлюгю булангъы къошма жумлалар	англатыв	Иерченли къошма жумлаланы белгилерин герсетмек, бёлюклеге белюп уйретмек	Иерчен къошма жумлаланы уьюрлеге гере чечме бажармакъ	1		
5		Иерчен гъал бёлюгю булангъы къошма жумлалар Иерчен кюй ва вакъти белюклерин булангъы къошма жумлалар	англатыв	Иерчен гъал белюкню герсетмек. Иерчен кюй ва вакъти белюклерин герсетмек	Иерчен гъал белюк булан жумлалалр къуруп бажармакъ. Иерчен кюй ва вакъти белюклерин айырып бажармакъ	1		

6	Иерчен ер ва себеп белюгю булангъы къошма жумлалар. Иерчен мурат ва шарт белюгю булангъы къошма жумлалар	англатыв	Иерчен ер ва себеп белюклерин герсетмек. Иерчен шарт ва мурат белюклерин герсетмек	Иерчен ер ва себеп белюклер булан жумлалар къуруп бажармакъ.	1		
7	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек	Гечилген темагъа геретюзъязывну къоллап бажармакъ	1		
8	Иерчен къаршылыкълы белюгю булангъы къошма жумлалар. Иерчен тенглешдирив белюгю булангъы къошма жумлалар	англатыв	Иерчен къаршылыкълы белюгюн герсетмек. Иерченли къошма жумлаланы озге белюклерин герсетмек	Жумлалны уюрлеге геречечип бажармакъ. Иерчен тенглешдирив белюгюн герсетип бажармакъ	1		
9	Бир – нече иерчен белюгю булангъы къошма жумлалар. Оланы арасында токътав белгилер.	англатыв	Бир – нече иерчен белюгю булангъы къошма жумлаланы белюклерин герсетмек	Токътав белгилерин салып бажармакъ	1		
10	Сочинение «Ана тилим»	Байлавлу сезню оьсдюрюв	Тилин оьсдюремек, оюн теренлешдирмек	Берилген темагъа гересочинение язып бажармакъ	1		
11	Байлавучсуз къошма жумлалар. Байлавучсуз къошма жумлаларда айыргъычны ва бюртюкню айыргъычны къолланышы.	англатыв	Байлавучсуз къошма жумлаланы белгилерин герсетмек	Байлавучсуз къошма жумлаларда бюртюкню ва бюртюкню айыргъычны къоллап бажармакъ	1		
12	Байлавучсуз къошма жумлаларда эки бюртюкню къоллашы. Байлавучсуз къошма жумлаларда узун гъызны къолланышы	англатыв	Байлавучсуз къошма жумлаларда эки бюртюкню къолланагъан гезиклерин герсетмек. Узун гъызны къолланышын герсетмек	Эки бюртюкню къоллап бажармакъ. Узун гъызны къоллап бажармакъ	1		

9	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдаланы къоллап бажармакъ	1		
10	Хаталаны тюзлев	беклешдирик	Тюзъязыв къайдалагъа уйретмек	Оббашына хаталарын тюзлеп бажармакъ	1		
11	Жумланы экинчи даражалы уьюрлери. Толумлукъ. Тувра ва къыя толумлукълар.	англатыв	Жумланы экинчи даражалы уьюрлерин айырма уйретмек	Жумлаларда толумлукъну герсетип бажармакъ	1		
12	Белгилевюч.	англатыв	Белгилевючню герсетме уйретмек	Жумлаларда белгилевючню герсетип бажармакъ	1		
13	Гьал.Гьалланы тюрлюлери	англатыв	Гьалланы герсетме уйретмек	Гьалланы герсетип бажармакъ	1		
14					1		
15	Ер,заман,себеп,мурат гьаллар	англатыв	Гьалланы белюклерин герсетмек	Жумлалар къуруп бажармакъ			
-					2		
16	Изложение	Байлавлу сезню оьсдюрюв	Тилин чеберлигин артдырмакъ	Берилген текстге гере изложение язып бажармакъ			
17	Кюй,шарт,оьлчев даража гьаллар	англатыв	Гьалалны белюклерин айырма уйретмек	Жумлаларда гьалланы айырып бажармакъ	1		

8 клас

№	Бёлюгю	Темасы	Дарсны тайпасы	Мурады		Сагъат	Юрютюлеген заманы	
				билими	бажарывлулугъу		Плангъа гере	Гъакъыкъятгъа гере
1		Гечилген материалны такрарлав Сез тагъымлар ва жумлалар	такрарлав	Гечилген материалны беклешдирмек	Гечилген материалны къоллап бажармакъ	1		
2		Тил гесимлер.	англатыв	Тил гесимлени белгилерин гёрсетмек	Тил гесимлени айырып бажармакъ.	1		
3		Сез тагъымланы къурулушу ва маъналары. сез тагъымда сезлени арасындагъы байлав.	англатыв	Сез тагъымланы жумлалардан башгъалыгъын герсетмек	Сез тагъымлардан жумлалар къуруп бажармакъ	1		
4		Гелишив ,янашив,иерив	англатыв	Жумланы белгилерин герсетмек	Жумлаланы тюрлюлерин айырып бажармакъ	1		
5-6		Жумла. Жумланы ва сёз тагъымны арасындагъы башгъалыкълар. Жумлаланы тюрлюлери. Жумлада сезлени гезиги.	англатыв	Жумланы баш уьюрлерин айырып билмек	Жумлаланы баш уьюрлерин айырып бажармакъ	2		
7		Эки белюклю жумла. Жумланы баш уьюрлери. Иеси ва хабарлыкъ ,оланы этилиши.		Иесини ва хабарлыкъны арасында узун гъыз салып уьйретмек	Жумлалар къуруп бажармакъ	1		
8		Иеси ва хабарлыкъны арасында узун гъыз				1		

18	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек	Тюзьязыв къайдаланы къоллап бажармакъ	1		
19	Хаталаны тюзлев	беклешдирв	Тюзьязыв къайдалагъа уыйретмек	Оъзбашына хаталарын тюзлеп бажармакъ	1		
20	Бир жынслы уйурлери булангъы жумлалар.Оланы арасында байлавучлар.	англатыв	Бир жыслы уйурлени герсетмеге уыйретмек	Бир жынслы уйрлери булангъы жумлаланы уйурлеге гере чечип бажармакъ	1		
21	Бир жынслы уйурлени арасында айыргъыч.Къуршайгъан сезлер ва оланы янында токътав белгилер.	англатыв	Айыргъычны салма уыйретмек.	Къуршайгъан сезлени айырып бажармакъ	1		
22	Чакъырыв сез ва ону ягъында токътав белгилер	англатыв	Чакъырыв сезлени айырма уыйретмек	Чакъырыв сезлени къоллапжумлалар къуруп бажармакъ	1		
23	Сочинение «Мени Ватаным»	Байлавлу сезню оьсдюрюв	Оюн теренлешдирмек.тилин оьсдюремек	Ватанын суймеге уьретмек	1		
24	Гиришген сезлер,сез тагъымлар,жумлалар.Оланы янында токътав белгилер.бар,екъ,дюор,тюгюл деген сезлени къолланышы.	англатыв	Гиришген сезлени,сез тагъымланы,жумлаланы айырып уыйретмек	Бар,екъ,дюор,тюгюл деген сезлени къоллап бажармакъ	1		

25	Жумлада уьнлюклени кьолланышы. Оланы янында токьтав белгилер.	англатыв	Уьнлюклени кьоллама уьйретмек.	Токьтав белгилерин салып бажармакъ.	1		
26 - 27	Гечилген асаргъа гере изложение	Байлавлу сезню осьдюрюв	Тилин чеберилигин артдырмакъ	Берилегн темагъа гере изложение язып бажармакъ	2		
28	Айрылгъан уьюрлери булангъы жумлалар. Айрылгъан кьошумлукъ. Айрылгъан сыпатлыкълар ва гьаллар	англатыв	Айрылгъан уьюрлери булангъы жумлаланы айырма уьйретмек	Айрылгъан кьошумлукъланы кьоллап жумлалар кьуруп бажармакъ	1		
29	Гьалишлик байлам. Жумланы айрылгъан мекенленшдирилген ортакъчылар ва оланы янында токьтав белгилер.	англатыв	Айрылгъан сыпатишликлени ва гьалланы айырма уьйретмек.	Гьалишлик байламланы айырып бажармакъ	1		
30	Суратгъа гере сочинение	Байлавлу сезню осьдюрюв	Табиатгъа бакъгъан сюювюн артдырмакъ	Суратгъа гере сочинение язып бажармакъ	1		

31	Бир белюкю жумлалар.Белгили-бетли жумлалар	англатыв	Бир белюкю жумлаланы айырмагъа уьйретмек	Белгили –бетли жумлаланы айырып бажармакъ	1		
32	Ортакъ-бетли ва белгисиз - бетли	англатыв	Жумлаланы белюклерин айырма уьйретмек.	Ортакъ бетли жумлалар кьуруп бажармакъ.	1		
33	Ат жумлалар ва бетсиз жумлалар .Толгъан ва толмагъан жумлалар.	англатыв	Бетсиз жумлаланы ат жумлалардан айырыма уьйретмек Толгъан жумлаланы толмагъан жумлалардан айыр ма уьйретмек	Бетсиз ва ат жумлаланы уьюрлеге гере чечип бажармакъ Толгъан ва толмагъан жумлалар кьуруп бажармакъ	1		
34	Тергев диктант.Такрарлав	тергев беклешдир ив	Гечилген темалагъа гере билимлерин камиллешдирмек Гечилген материалны беклешдирмек	Тюзъязыв кьайдаланы къоллап бажармакъ Йылны узагъында гечген материалны къоллап бажармакъ	1		

7 клас

№	Бёлюгю	Темасы	Дарсны тайшасы	Мурады		Сагъ ат	Юрютюлеген заманы	
				билими	бажарывлулугъу		Плангъа гере	Гъакъыкъ атгъа гере
1		Гечилген материалны такрарлав	такрарлав	Гечилген материалны беклешдирмек	Гечилген материалны къоллап бажармакъ	1		
2		Ишликним маънасы. Ишликни къуршайгъан къалиплер. Баш къалиби.	англатыв	Ишликни гъакъында англав бермек	Баш къалибин герсетип бажармакъ	1		
3		Барлыкъ, ёкълукъ ишликлер. Ишликни бетлеге ва санавлагъа гере тюрлениши.	англатыв	Ишликни барлыкъ ва ёкълукъ къалиплерин айырма уйретмек	Ишликни белеге ва санавлагъа гере тюрлендирип бажармакъ	1		
4		Бет къошумчалар. Бет къошумчаланы къолланышы	англатыв	Бет къошумчаланы герсетмек.	Бет къошумчаланы къоллап бажармакъ	1		
5		Гёчюм ва къалым ишликлер. Ишликни даражалары.	англатыв	Гёчюм ишликлени къалым ишликлерден айырма уйретмек	Ишликни даражаларын айырып бажармакъ.	1		

6	Ишликни багъышлары.Буйрукъ багъыш.	англатыв	Ишликни багъышларын айырма уйретмек.	Буйрукъ багъышны къоллап жумлалар къуруп бажармакъ	1		
7	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдаланы къоллап бажармакъ.	1		
8	Хаталаны тюзлев	беклешдишив	Тюзъязыв къайдалагъа уйретмек.	Оъзбашына хаталарын тюзлеп бажармакъ	1		
9	Тилев,шарт,хабар багъышлар.Оланы къошма къалиплери.	англатыв	Тилев,шарт,хабар багъышланы айырма уйретмек	Тилев,шарт,хабар багъышлардагъы ишликлер булан жумлалар къуруп бажармакъ	1		
10	Ишликни заманлары.Гъалиги заман.	англатыв	Гъалиги замандагъы ишликлени айырма уйретмек	Ишликни заманын токъташдырып бажармакъ	1		
11	Изложение	Байлавлу сезню оъсдюрюв	Тилин оъсдюремек,оюн теренлешдирмек.	Берилген темагъа гере изложение язып бажармакъ.	2		
12	Гележек заман.Мекенли ва мекенсиз гележек заман.	англатыв	Гележек замандагъы ишликлени айырма уйретмек.	Гележек заманны ишликлрибулан жумлалар къуруп бажармакъ.	1		

13	Гетген заман.Гетген заманны простой ва къошма къалиплери.	англатыв	Гетген заманны къалиплерин герсетмек.	Гетген заманны къалиплерин къоллап бажармакъ	1		
14	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдаланы къоллап бажармакъ	1		
15	Хаталаны тюзлев	беклешдирив	Тюзъязвгъа уйретмек	Оъзбашына хаталарын тюзлеп бажармакъ	1		
16	Заман къалиплени бир-бирини орнунда къолланышы.Заман къалиплени тюз язылышы.	англатыв	Заман къалиплени тюз язылышын герсетмек.	Заман къалиплени бир-бирини орнунда къоллап бажармакъ.	1		
17	Ишликни этилиши.Ишлик этеген къошумчалар.	англатыв	Ишликни этилишин герсетмек.	Ишликни этеген къошумчаланы къоллап ишликлер этип бажармакъ.	1		
18	Инфинитив.Инфинитивни жумлада къуллугъу.	англатыв	Инфинитивни гъакъында англав бермек.	Инфинитивни жумлада къуллугъун герсетип бажармакъ	1		
19	Сыпатишлик.Заманлары,атлыкъны орнунда къолланышы,алышыныву.	англатыв	Сыпатишликни заманларын герсетмек.	Атлыкъны орнунда къоллап бажармакъ	1		

20	Атишлик, тайпалары, атлыкны ва ишликни белгилери, жумладагы кзуллугу.	англатыв	Атишликте атлыкны ва ишликни белгилерин герсетмек.	Атишликлени кзуллап жумлалар кзуруп бажармак.	1		
21	Сочинение	Байлавлу сезню оьсдюрюв	Тилин оьсдюремек, оюн теренлешдирмек.	Берилген темагга гере сочинение язып бажармак	1		
22	Гъалишлик, этилиши, гъалишлик байлам.	англатыв	Гъалишликни гъакында англав бермек.	Гъалишлик байламланы айырып бажармак.	1		
23	Кемекчи ишликлер, экинчи тайпасы, тюз язылышы, ишликни жумладагы кзуллугу.	англатыв	Кемекчи ишликлени тайпаларын, тюз язылышын герсетмек	Кемекчи ишликлени кзуллап жумлалалар кзуруп бажармак.	1		
24	Гъаллык, белюклери, этилиши, этеген кошумчалар, кошма гъаллыклар, жумладагы кзуллугу, тюз язылышы.	англатыв	Гъаллыкны гъакында аслу маълуматлар бермек.	Белюклерин айырып бажармак	1		
25	Тергев диктант	тергев	Билимин камиллешдирмек.	Тюзьязыв кайдаланы кзуллап бажармак	1		
26	Тиркевючлер, кзулланышы, тюз язылышы.	англатыв	Тиркевючлени гъакында аслу маълуматлар бермек	Тиркевючлени тюз кзуллап бажармак	1		

27	Кемекчи атлар.Байлавучлар,тюрлюлери , булан,бир,да,де,не деген сезлени байлавучланы ролюнда кьолланышы	англатыв	Байлавучланы тбрлюлерин герсетмек.	булан,бир,да,де,не деген сезлени байлавучланы ролюнда кьоллап бажармакъ	1		
28	Гесекчелер,башгъа тил гесимлени гесекчелени орнунда кьолланышы.	англатыв	Гесекчелени гъакъында англав бермек.	башгъа тил гесимлени гесекчелени орнунда кьоллап бажармакъ	1		
29	Модальный сезлер,жумлада ролю.	англатыв	Модаль сезлени гъакъында англав бермек	модаль сезлени тюз кьоллап бажармакъ	1		
30	Уьнлюклер,тюз язылышы.	англатыв	уьнлюклени гъакъында англав бермек	уьнлюклени тюз кьоллап бажармакъ	1		
31	Тергев диктант	тергев	Гечилген темалагъа гере билимлерин камиллешдирмек	Тюзъязыв къайдаланы кьоллап бажармакъ	1		
32	Хаталаны тюзлев	беклешдир ив	Тюзъязыв къайдалагъа уьйретмек	Оьзбашына хаталарын тюзлеп бажармакъ	1		
33	Йьлыны узагъында гечилген материалны такрарлав	беклешдир ив	Гечилген материалны беклешдирмек	Йьлыны узагъында гечген материалны кьоллап бажармакъ	1		